

GAZETA TRANSILVANIEI

PROPRIETARĂ: ASOCIAȚIUNEA „ASTRA” BRAȘOV

Apare de două ori pe săptămână prin îngrijirea
unui comitet de redacție.

Atelierele tipografiei „Astra” Tf. 1102.
Pagini 4-6-8 Lei 2.

STEAG RIDICAT LA.

1838

GILBARITIU ȘI SPINȚIT DE LUPTATE PURTATE SUB CUTELE LUI MUREȘENII
DE ATĂȚIA URMAȘI, ÎN FRUNTE CU

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
BRAȘOV

B-dul REGELE FERDINAND Nr. 12 Tf. 1513

Abonamentul anual lei 200. Autorități și Societăți lei 500.
Anunțuri și reclame după tarif.

Nr. 19

8 Martie 1942

Anul 105

Pildă vie

de V. Branisce

In nestatornica noastră vleață se desprinde ca dăltuită în piatră figura de apostol și mucenic a dascălului român.

Soarta lui n'a fost nici ușoară, nici veselă. Ori încotro privim, dascălimea noastră a propovăduit cuvântul izbăvitor.

Din chilli mucedo și întunecoase, din locașuri improvizate a pornit lumina învățăturii, ce veacuri de-a-rândul a menținut conștiința națională, graiul străbun și cel mai curat idealism.

Furtuni veneau, furtuni treceau. Neclintit, la postul de onoare pe care singur și-l alesese, dascălul român și-a îndeplinit, în toate timpurile, cu prisosință datoria.

Sufletul său generos a răspuns cu entuziasm la toate chemările.

Dacă ne gândim la zilele de restriște primii care au întins o mână frățască celor sosiți de pe vatra strămoșească au fost copiii fării, conduși de dascălime.

Zile și nopți au veghiat la răsuciri și au adus suprema mângâiere a patriei.

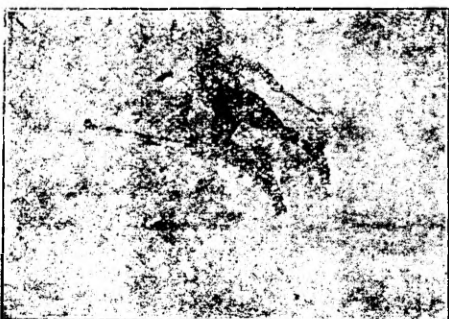
Iar când a sunat goarna războiului, când țara a intrat în luptă, pentru ca să-și înfăptuiască dreptele revendicări, învățătorii s'au înștruit în cele dintâi rânduri.

Școala a rămas împreună cu copiii lor dragi. Ei au plecat să înscrie cu slove de sânge frânturi de baladă. Drumul lor era drumul spre care se îndreptau cu înfrigurare sufletele celor rămași acasă. Era drumul desrobirii, de atâtea ori străbătut în gând și pe hartă în orele de curs.

Pe aceste drumuri au căzut la datorie cei cincisprezece învățători din județul Brașov.

Pe Prut sau Nistru, pe întinderi de stepă sau liman de mare ei au spus ultimul cuvânt dintr'o lecție, ce-o începuseră cu luni în urmă în modesta lor clasă de acasă.

Jertfa lor, luminoasă pildă de patriotism, va dăinui vie și caldă în sufletele tinerelor vlăstare și n'amintirea țării recunoscătoare.

Spovedanie

de I. Bozdog

Nu-mi pot da seama ce poate fi cauza unei adevărate obsesiuni ce mă persecută de-un timp încoace, și oricât mă forțez s'o alung, revine mereu în diferite crâmpeli de gând ca o preocupare de fabule în general, iar în special ca cea cu broasca lui Esop. Morala fiecărei fabule o încheiu cu'n proverb oarecare ce mi se imbie singur.

Sunt nevoit să fac o mărturisire publică, poate îmi voi găsi leacul și tămăduirea. Boala mi se trage din copilărie.

De mic copil, chiar din întâia primară, m'a lăsat tatăl meu, — Dumnezeu îl odihnească — între străini. Casa și neamul meu îl reprezenta la acea gazdă, străină ca limbă și suflet, lădița mea înflorită, pe care avea grijă măicuța să mi-o garnisească mereu cu bunătăți de-acasă; încolo totul mă făcea să mă simt exilat între niște oameni, care-mi priveau cu ironie hăinuțele dela țară, își rădeau de graiul cu care mă 'nțelegeam cu tovarășii de suferință, din satele vecine, și ne spuneau cuvinte grele, ofensatoare cu care își ușurau inima pentru păcatul ce-l făceau că ne tolează în casa lor de oameni aleși și culți. Motivul adevărat al înmuierii simțămintelor patriotice însă erau banii de argint, puil, ouăle, făina, cartofii și celelalte bunătăți grase cu care-și rotunjeau burta, pentru ca și mai bine să-și bată joc sătui de noi care flămânzeam și de mâncare și de tratament omenesc.

În această casă am prins de veste, când am putut lega rostul vorbelor și desluși înțelesul lor, că eu sunt un fel de sălbătăciune, care-i păcat că se târâie sub soare, că neamul meu este de ucigași și tăciunari și că el va fi înnașuit și apoi șters de pe fața pământului.

Mă priveam cu groază și adeseori — cu mintea de copil — mă furișam în fața oglinzii gazdei și mă pipăiam. Vedeam că am figură omenească, simțeam că sunt milos, bun, și că nu-i pot urî nici pe cei ce mă umileau, că, to-

varășii mei, tot pui de român, sunt chiar mai chipoși și mai deștepti decât cei ce ne huleau, și totuși atâta umilire pe noi.

La școală am fost instruit apoi, pe scară mai întinsă, să cunosc istoria neamurilor alese, viteze și de viță mare, care sunt menite să stăpânească totul și pe toți, care nu sunt vrednici decât de rolul de slujitori. Primele cântece ce mi-au picurat veninul în inimă erau războinice și sdruncinate și ele mă 'nvățau să mă 'nchin unui Dumnezeu nou, de care nu mai auzisem nici acasă și nici din rostul părintelui din satul meu.

Și au trecut ani... și povestea s'a îngroșat și a curs sânge mult de a înroșit pământul și s'au schimbat multe, numai gazda mea a rămas și mai apoi în aceeași casă și în aceeași slujbă, în care sădea legea urii în inimile copiilor de altă limbă, și continuă să mănânce în aceeași casă pâne dată chiar de mâna care, crescută și întărită, în loc să-l alunge, îl ocrotește și hrănește din belșug.

În acei ani ai copilăriei mele am învățat la geografie contururile unei țări mari de peste treisutemii km. pătrați, care se mări în anii școlărității mele cu încă douăzecimii km. pătrați, ca, apoi troznind în încheieturi, roasă de păcatele mândriei și poștei nesățioase de a înghiți totul, să se prăbușească asemenea unei clădiri de coceni pe care-o aruncă la pământ sguduirile pașilor mai tari.

Astăzi citesc în cărți de istorie națională continuarea vechiului fir de basme înfricoșătoare. Teoria ultimă, a unui „învățat” profesor universitar, care cere un nou spațiu vital.

Spuneți singuri ce-a pățit broasca lui Esop, și repetați cu mine: Cine sapă groapa altuia, singur va cădea în ea... ca să scap și eu de boala mea.

Prietenii firești

de Dr. D. Chirculescu

De câțeva vreme evenimentele a-jută popoarele să se scuture de prejudecățile și artificialismele trecutului și să-și revizuiască atitudinile. Se cristalizează astfel noi înțelesuri de viață europeană, se întăresc, limpezindu-se, idealurile naționale și se înghetează armonice viitoarele solidarități dintre state. Vechilor construcții statale ale trecutului le iau locul statele unitare; amestecurilor eterogene, le urmează astăzi statele omogene, — așa cum sunt Croația și Slovacia. Politicii externe artificiale ale vechilor state, — ele însele artificiale, — îi ia locul politica externă naturală a unor state naturale. Prietenii nesincere ale trecutului, bazate pe mărunte socoteli și influențe străine le urmează prietenii sincere, fondate pe realități, pe comunitate de interese și de aspirații naționale.

În acest spirit nou european, care este pe cale de înfăptuire, se așează astăzi relațiile de prietenie care se strâng adânc între România, Croația și Slovacia. Urmând politicii realiste care o fac să fie astăzi în aceeași luptă cu Germania, România, prin noile sale prietenii adâncește înțelesul drumului său. Ea cimentează astfel era începută a unor prietenii naturale, sprijinite pe realități comune.

Nu trebuie uitat că aceleași idealuri, le strânge astăzi laolaltă în luptă contra bolșevismului.

Continuarea în pagin 3-a

FOILETONUL
„GAZETEI TRANSILVANIEI”

CRONICA LITERARA

de Aurel Marin

OCTAV DESSILA: *Iubim*. Roman. Ed. „Cartea Românească”, București 1941.

Am terminat tocmai de recitat *Craii de Curtea Veche*, romanul unic al lui Matei Caragiale, când ultima carte, impresionantă ca proporții, a d-lui O. Dessila, ne-a îmbiat la lectură.

Mic, ajungând ni se pare la circa 150 pagini, ce vleață colcăia în romanul prezentat cu atâta finețe de d-l Perpesicius. Personajele au puterea de fascinație pe care numai adevărata creație o acordă. Stilul este fără de greș, presărat cu nenumărate imagini, acoperind o fantezie dintre celo mai ispititoare.

Cu aceste reîmprospătate impresii

am pornit, așa dar, la explorarea orizontului epic al d-lui Octav Dessila și a trebuit să constat, cu mai mare ușurință din pricina lecturii anterioare, lipsa calităților care duc la neasemuitul farmec din *Craii de Curtea Veche*.

Pe de o parte o fantezie bogată, o putere de transfigurare a realității excepțională, un stil de o concizie extremă și totuși clar și plin de culoare, în sfârșit un spirit excelând atât în descrierea naturii cât și în aceea a sufletelor omenești, pe de altă parte o fantezie care se mărginește la datele unei experiențe imediate, o prezentare nudă a realității, un stil analitic, care nu rareori ne amintește de simplul reportaj.

Ceea ce pare cu totul curios la un autor ca d-l O. Dessila, ajuns la al optulea roman, este lipsa totală a descrierii naturii în *Iubim* al d-sale.

Să o fi socotit inutilă, mărginită de câteva trăsături abia necesare pentru a indica unde se petrece acțiunea? Ne îndoim. Mai repede credem că, scriind în grabă și cu prea mare grabă dând manuscrisul la editură, nu a avut tot răgazul necesar spre a împlini golurile, firești la o întâie redactare.

Cât de minuțios și-a însemnat Matei Caragiale etapele prin care avea să treacă singurul și neegalatul lui roman și ce lung este timpul în care și-a creat oamenii săi!

Nu acesta este cazul romanului, întâiul dintr'un ciclu, pe care autorul atâtor alte volume ni-l pune în față, în sângerosul an 1941.

În peste 500 pagini ni se povestește cum o elevă de liceu se îndrăgostește de un mare scriitor, prieten al familiei, om cu mai mult de 20 ani trecut de vârsta ei.

INSTANTANEE

Recorduri în uitare

Am vorbit într-o zi la rubrica aceasta despre binefacerile uitării. Tot aceeași revistă străină, care se ocupase de chestia aceasta cândva, într'un alt număr al său a publicat câteva cazuri de un tragi-comic puțin obișnuit, în care uitarea își schimbă rolul de binefăcătoare a omenirii în sens invers, cum se întâmplă foarte adeseori. Era vorba de doi înși care bătuseră recordul în uitare.

De cazul celui dintâiu nu-mi aduc clar aminte; al doilea însă știu că a fost al unui savant oarecare. Acest savant își fixase pe-o zi anumită cununia. În ziua aceea ca să-și mai omoare timpul până la ora când trebuia să conducă la altar pe viitoarea lui tovarășe de viață, și-a luat undița și plecă la pescuit. Acolo îl găsiră, după mai multe ceasuri de așteptare zadarnică, nuntașii pe marginea lacului cu undița întinsă. Uitase omul că avea să se mai și cunune în ziua aceea. Aceasta ar fi, după revista americană, recordul în uitare.

Cineva mi-a povestit zilele trecute un caz tot atât de nostim.

Profesorul X se plimba într-o zi pe sub geamurile biroului nostru, adâncit în lectura unei cărți. Era chiar în toiul examenelor. De partea cealaltă a drumului, un prieten al său, tot profesor, se plimba și el citind. Avea un ziar în mână. Ii știa prietenii bani și nu înțelegea cum de nu se plimbă împreună. După vreun pătrar de ceas, profesorul X (cel cu cartea), dispăru. Profesorul Y (cel cu ziarul), mai stătu puțin, se uită apoi la orologiu și pleacă și el. Mai târziu află că ambii își dăduseră aci întâlnire și... nu s'au întâlnit.

Cazul ce urmează s'a întâmplat unul cunoscut al meu, avocat. Ploua. Mă prinsese ploaia pe drum și m'am adăpostit într'un gang. Eram mai mulți. Acolo era și cunoscutul acesta al meu. Toți aruncam priviri melancolice spre cer, făceam norilor ochi dulci ca să se împrăștie și să putem pleca fiind chiar vremea mesei. Mai enervat era avocatul. Sta sub poartă ae-o jumătate bună de ceas, tot așteptând ca să înceteze ploaia și era ciudoz că nu și-a luat ploierul când a plecat de acasă.

El nu știa că are ploierul pe braț. Un vecin al meu, om bătrân, fost profesor pe vremuri, a plecat c'o fîntă anumită în oraș. După o bucată de drum, voind să aprindă o țigară, a întors spatele vântului și s'a trezit după câteva minute iarăși în fața porții sale.

Ecat. Pitiș

Spicuiri

din dicționarul greșellor noastre de limbă

de Ax. Banclu

XXII.

În articolul precedent, pornind dela o hotărîre a Academiei, căutai să arăt zăpăceala pe care o produc în ortografia noastră schimbările insuficient motivate și, în consecință, nu îndeajuns de convingătoare. Cazul relevat, după cum am mai demonstrat-o și în alte articole, nu e singurul. I se pot adăuga încă multe, foarte multe alte cazuri.

Să ne fie îngăduit să mai semnalăm câteva, de care ne împiedecăm mereu.

În 1932, anul în care Academia își publica nouăle canoane ortografice — între care se află și revenirea la scrierea verbelor de conj. IV așa cum le găsim scrise, acum o jumătate de veac, și în gramatica lui Tiktin, cu ea (ceteam, vorbeai, auzea) nu cu ia (în contradicție deci cu regula stabilită tot de ea în 1904) — găsim, născute probabil tot din zăpăceala pe care o produsese înlocuirea diftongului ia cu ea, ortografieri ca acestea:

„Societatea umană care ea locul individului“... „Regimul asociaționist ea locul celui individualist. Lucrarea colectivă ea locul lucrării individuale“ (Neamul Românesc 5 VI 1932, p. 3, c. 3).

Va să zică, nu poate fi vorba de o greșală de tipar în întrebuintărea formei pronumelui personal ea în locul verbului ia, devremece pretutindenea se scrie ea (nu ia). Și N. Rom. era un ziar îngrijit scris, bine supravegheat!

Cu exemple ca acesta, ca al prof. Iorga, care scria *iea* (pt. verbul *ia* — cum îl găsim de altfel și în Dicț. univ. al limbii rom. de Șăineanu, (Ed. 1929. Vezi la cuv. *răstoacă*) — și ca acelea ale prof. Al. Philippi, membru al Academiei, care scria când *ea*, când *ia*¹⁾, apoi cu atâtea excepții cuprinse în regulile Academiei privitor la scrierea acestui diftong²⁾, mai e de mirare confuzia, nesiguranța, haosul care stăpânește scrisul românesc și în acest caz?

O altă regulă care trezește nedumerire e: scrierea sunetului compus x

¹⁾ Fiindcă limba scrisă prin *ia* însăși lucrează ca un principiu de schimbare al vorbirii, vom face pentru *ia* un nou capitol“ (Ist. limbii române, pg. 237).

²⁾ Se schimbă și ea (limba) cu timpul, marcă mai incet, supunându-se și ea la variabilitatea fără stăruire... (ibid. p. 6).

³⁾ Femeia, scântea, cheia, dar: ideea, aleea, tranșea, nua, dar: statua, tămăiaza, înemela, dar: perpetuează, creează, chiama, dar: blo:hează, veghiaza, dar: cataloghează.

Cele din dreapta, pe motiv că sunt neologisme, nu sunt supuse regulilor date pentru cele înșirate în partea stângă.

Învechiască, dar: îmbătrânească pe motiv că în primul cuvânt diftongul urmează după *ch*, pe când al doilea nu.

Apoi *ghiață*, dar: *gheață*, ș. a. m. d.

când așa, când cu *cs*, după cum e vorba de „forme intrate mai de mult sau mai de curând în limbă“. În cele mai vechi, după Acad., se va scrie *cs*, iar în neologisme, nume proprii și prefixul *ex-:x*. Academia a uitat, însă, că pentru a putea pretinde respectarea acestei reguli, ar fi trebuit să ne fi dat în prealabil un dicționar portativ, în care să fie indicată vechimea cuvintelor. Fiindcă, va admite-o și Academia, numărul știutorilor de carte care nu știu cât de vechiu poate fi în limbă *catadicsi* (ca să-l scrie cu *cs*), față de *doxologie* (ca să-l scrie cu *x*) — amândouă de origine gr. modernă — e neasemănat mai mare decât al acelora care o bănuiesc și, prin urmare, nu vin în conflict cu regula academică.

Mulți vor sta pe gânduri și în fața unor cuvinte ca: *ficsit* și *faxat*, *axion* și *îmbăcsit* etc. (Șăineanu scrie *axionul* și cu *x* și cu *cs*, lăsându-i cetitorului sarcina de a stabili vechimea sau rețența cuvântului în vocabularul românesc).

Nu mai puțin dumiriți suntem și asupra regulilor care privesc *consonantele duble*.

Se reduce dublul *ss* la un *s* în cuvintele: *cassă*, *massă*, *rassă* (ortografiate așa până la 1904, pentru a se distinge de omonimele: *casă*, *masă*, *rasă*); se reduce toate consonantele duble la una singură în neologismele care în limba din care au fost împrumutate se scriu cu consonante duble: a *colabora*, *inova*, *comemora*, *sugera*, *hipic*, *concesionar*, *consumator*, *masaj*, *maioneză* etc. (fr. *collaborer*, *innover*, *commémorer*, *suggérer*, *hippique*, *concessionnaire*, *consommateur*, *massage*, *mayonnaise*); — se păstrează, însă, dublarea consonanțelor în cuvintele derivate din forme românești ca: *înnăbuși*, *înnegri*, *înnoda*, *înnoi*, *înnopta*, *înnota*, *a dessăra*, *răsspăla*. (Am spălat-o și răsspălat-o, dar n'am putut scoate murdăria). Va să zică, în cuvintele care încep cu consonanta în care li se termină prefixul (*în+năbuși*, *în+negri*, *des+săra* etc.). Cum scriem și rostim, însă, cu un *s*: *Transilvania*, *transcriu*, *disolv*, *disonanță* (din: *trans+silvania*, *trans+scriu*, *dis+solv*, *dis+sonanță*), de ce n'am scrie — mai ales că le și rostim așa: *înăbuș*, *înădesc*, *înnobilez*, *înorat* etc. (cu un *n*)? Așa cum le și scriu cei care fin seamă de felul cum se rostesc).

În fața acestora, nu ești îndreptățit să întrebi: pentru ce se consideră greșită scrierea consonanțelor duble în neologisme, dacă le avem și păstrăm în cuvintele derivate din forme românești?

¹⁾ Glas *înăbușit* („Timpul“ 11 Febr. a. c. pg. 2, c. 5); politica de *înăbușire* (d. P. Șeicaru) (Curentul 12 Febr. a. c. pg. 1, c. 2, sus); *înebuniți* de durere (Cr. 13 Il. a. c. p. 5, c. 7) etc.

Strigături hunedorene

Frunză verde de bujor!
Creapă mândra de-al meu dor;
Is bătrân și nu mă'n sor,...
Să știu că mândr-ar crepa
Curând nu m'aș însura..

Fetele din satul meu
Se roagă lui Dumnezeu
Să le vie apa 'n ușă
Să se spele de cenușă...

Fata până-i fată mare
Nicio grijă 'n lume n'are
Dar după ce se mărită
Trăiește tot necăjită..

Cătu-i soarele de sus
Fete ca în Boj nu is
Nalte ca cătanele
Negre ca țiganele..

Nu-i ficior cine se ține
Ii ficior cui îi stă bine,
Nu-i ficior cine-i cu piană
Ii ficior cine-i cătană..

Foai verde lemn domnesc
Fetele se rumenesc
Dar ori cât s'ar rumeni
Ca ficiorii tot n'or fi..

Fă-mă Doamne ce mi-i face
Fă-mă roșu merișor
Să mă dau de-a rostogol
La mândra în sânul gol..

Du-mă Doamne sau mă adă
Unde sunt fete grămadă
Și nevestele șireag
Să-mi aleg pe cin'mi-e drag..

Păsărică de pe culme
Mai iartă mândro de glume
Că nu-i om să nu glumească
Și să nu păcătuiască..

(Auzite dela Andruș Mircea com. Boj)
Culese de Nicolae M. Isac

nești? De ce nu se respectă și în cazul acesta ceea ce se respectă în alte cazuri?*) Pentru ce odată privilegiate față de cuvintele autohtone și altădată date pe brazda acestora?

Urmărind scrisul românesc de azi, ajungi la concluzia că, dacă ortografia Academiei n'ar fi obligatorie în școale, n'ar mai ținea nimenea seamă de ea. Nu da această constatare de gândit supremului nostru for cultural?

²⁾ Vezi respectarea expresiei grafice a diftongului *ea* în neologisme.

Acțiunea se petrece la Iași, într'un cadru foarte restrâns, cu foarte puține personaje în comparație cu ampla desfășurare.

Dragostea tinerei fete este firească, mult explicabilă și poate aci este nodul problemei ce socotim că nu a fost încheiat onorabil.

Problema în sine este însă din cele mai interesante și, sub zodia mai fericite, ea ar fi servit ca pretext pentru o bună novelă.

Dana, eroina principală, căci mai este și o altă eroină, basarabeanca Anița Golub, pe care autorul o sacrifică, este de o frumusețe care zăpăcește. Considerațiile însă sunt duse prea departe în acest sens. Cităm:

„O admirau unii din treacă și o admirau alții oprindu-se chiar, prinși de o neașteptată uimire. Intorceau capul după ea privind-o lung și oricare ar fi fost trecătorul, femeie sau bărbat, de rând sau din protipendadă, numele Danei se auzea pomenit.

— Dana Boian...

— Fata lui Costăchel Boian...

— Frumoasă fată e Dana Boian!...“ Etc. etc.

Cu toate acestea numai doi sunt acei care se îndrăgostesc, și din aceștia unul din interes, de ea.

Almintrelea figura lui Neculai Brateș nu este stearsă iar tovarășia cu Stejărel Racotă, mai stilizată, ar fi putut avea efecte din cele mai durabile.

Schematic este redată viața familiei Boian — de câte ori vine cineva în binecuvântata casă a lui Costăchel Boian sunt scoase și băute aceleași „colbăite“ sticle cu vin vechi — ca și a duetului Brateș—Racotă, ca să nu mai pomenim de viața de școală dusă de Dana sau de aceea de universitate, a lui Neculai Brateș.

Totul este nesemnificativ și faptele neesențiale se îngâmădesc cu nemiluita.

Rezumat la un singur capitol din cartea menită, cum se pare, a cuprinde sbuciumul unei fete îndrăgostită de spiritul unui om, om superior dar împătimit și îmbătrânit, *lubim* este demn de reținut.

Mărturisim că am cetit foarte repede acest enorm volum fiindcă nu ne-a atras niciun capitol. Am minți dacă n'am adăuga că de *Craii de Curtea Veche* ni s'a răpit o durată de timp îndoită pentru lectură.

Aceasta nu însemnează că *Iubim* este plin de cusururi și lipsit de orice merit. Pe ici, pe colo, atenția îți este atrasă de câte un început de descătușare a fanteziei. Ba unele epistole ale Danei sunt îngrijit redactate. În general însă neglijența stilului este evidentă peste tot.

Câteodată expresia este de-a-dreptul vulgară.

— „Cu dumneaei s'ar duce la doctor, să-i coase o nouă fetie și i-ar atrage ușor atenția să nu se mai lase păcălită, iar dumnealui din chestie, iar (adică i-ar) scrie o scrisoare elegantă să nu mai stăruie în sucitul capului fetei, etc.“.

— „... dându-i impresia unui total abandon“...

— „Pe Gheorghită Mărza, poreclit

și B. 2, cuconul Costache nu-l prea avea la stomac.“

— „Și tot odată și-a dus și mâna în păr, greblă, să așeze niște suvițe, care, oricum ar fi fost răvăcite, (autorul nu zice răvășite) tot la locul lor se aflau“. Efectul căutat nu e cel umoristic.

— „Din momentul acela macazul conducerii dumisale a fost răsturnat peste cap, să dea linie nouă roților pe care aluneca vieța Danei“.

— „... Doamna Zastavna s'a prea ambalat...“

Dar n'am spicuit decât din primul sfert al voluminosului volum. Să continuăm?

Mai bine să semnalăm alte neajunsuri.

Să însemnăm bunăoară, cu semne de mirare în ochi, cum obișnuiește foarte des să spună autorul că sunt diversele sale personaje, în diverse situații, multele, obositoare, neiertate greșeli de tipar, de tot soiul.

Luăm la întâmplare:
... cel (ce-l) p. 53, curtuos (curtenitor) p. 57, nu's (nu-s) p. 62, scheas-

Invățători căzuți pe Câmpul de Onoare

D. Vicol, subinsp. școlar

Sufletele noastre, oarecum liniștite, au fost încercate astăzi de sentimente puțin obișnuite.

Incepând cu amintiri dostoie despre cei 15 colegi-eroi, valuri de sentimente dureroase s'au abătut asupra noastră, pentru ca la urmă, *sentimentul despărțirii definitive și al golului* ce-l lasă în suflet o ființă plecată, să ne sbuciume până la lacrimi.

Dar lacrimile vărsate pentru eroi sunt ca roua dimineților de vară: dispar îndată ce sărutul primelor raze de mândrie națională le atinge!..

Acum un an, în această sală, ne adunaserăm să sărbătorim pe colegii pensionați. Fiorul despărțirii ne stăpânea și atunci...

Astăzi, o datorie sfântă de colegi, de buni români și adevărați creștini, ne adună în aceeași sală, pentru a trăi câteva momente la un loc cu sufletele eroilor, cu faptele lor și pentru a ne umplea inimile de eroismul și sacrificiul lor...

Multe și mărețe sacrificii am făcut noi Români, în cursul veacurilor, pentru a ne putea câștiga o clipă de liniște și libertate!..

Imprejurările din ultimul an ne-au cerut noi sacrificii, pe care le-am dat cu aceeași dăruire de sine.

Am pornit cu cel mai impunător războiu din câte se cunosc în istorie, contra hienei răsăritului, dușmanul credinței strămoșești și în această luptă am dovedit lumii toată vitejia ostașilor noștri, culegând admirația tuturor.

Cei mai buni fii ai Țării au înfruntat moartea, iar alții continuă să lupte până la biruința deplină.

Prin însuflețirea cu care au răspuns la chemarea Patriei, prin spiritul de jertfă de care au dat dovadă pe câmpul de luptă, corpul didactic și în special *invățătorii*, se înscriu și de data aceasta, la loc de frunte în *Marea Carte a Neamului*.

Și printre aceștia, în loc de mare cinste, găsim și pe cei 15 colegi brașoveni!..

Ii cunoașteți!

Le-ați auzit apelul!

Ii avem în minte, în suflet și în toată ființa noastră.

Priviți!.. Umbrele lor, umbrele celor 15 colegi-eroi sunt în această sală și s'au așezat între noi...

Simțiți-le răsuflarea!.. Sunt cu noi și ne încălzesc sufletele cu dragostea lor. Deschideți-vă ochii minții și priviți-i cu sete!.. Sunt aici!..

Voi, copii orfani și nemângâiați, voi, mame și soții îndurerate, ascultați-i că încep să ne vorbească!..

Ne fac o lecție de istorie: Ochii li se măresc, sufletul le tresaltă, inima le bate cu tărie... și încep lecția cu anul 1792.

An fatal! An în care ghiara Răsăritului s'a apropiat de trupul Țării noastre! An în care suflul hidos și arzător al muscalilor, a început să ne răpească liniștea.

Trec la 1812, 1853 și se opresc la 1877. Sufletul le vibrează de căldură și vorbele le sunt pline de avânt. Calafat, Plevna, Smârdan, ii fac să-și uite de ei.

Ajung la 1878, când nedreptatea începe să-și umple de revoltă. Nerecunoștința Rusului îi indignează și pumnii li se strâng...

Trec înainte!.. Plini de bucurie și mândrie, se înveslesc de eliberarea fraților basarabeni și bucovineni. Ochii le sunt plini de o lumină stranie!..

Vine anul nefericitii, anul cedării Basarabiei și o parte din Bucovina, 1940 și îi vedem cum mărșăvenile le înneacă sufletul de revoltă și indignare.

Sufletul le este greu. Transfigurați, pumnii li se încăleștează din nou și unghiile li se înfig în carne, fără a curge un pic de sânge...

Așteaptă!.. Inima le svăcnește în cadențe repezi... Par'că vor să încheie lecția de istorie... Dar, nu!.. *Vine 22 Iunie 1941.*

— Va urma. —

Prieteni firești

de Dr. D. Chirculescu

Continuare din pag. 1-a

Un bloc organic solid se cristalizează astfel alături de Germania. Țaria acestui bloc o fac condițiile naturale ale prieteniei dintre cele trei popoare, România, Croația și Slovacia.

De aceea este locul să dăm drum liber mulțumirei noastre în fața manifestărilor de simpatie care au avut loc între cele trei țări, manifestări care fac

chezașia unei cât mai adânci înțelegeri și mai solide prietenii și colaborări.

Asemenea prietenii naturale trebuie socotite ca făcând parte din aceea în care nu pot apărea nici divergențe nici neînțelegeri, ci numai perfectă solidaritate în fața problemelor ce vor veni spre soluționare în apropiata organizare de mână a sbuciumatului continent european.

cheshireană p. 71, poate (pot) p. 75, m-ai (m'ai) și petagog (pedagog) scris astfel peste tot, clasa șasea (clasa a șasea) p. 96, parternerul (partenerul) p. 133, 150, m-or (m'or) p. 163, auzit-ai (auzit-ai) p. 224, parcă-l (parcă-l) p. 224, a-i (ai) p. 284, Dănuț-o (Dănuț-o) p. 319, 323, matele (matele) p. 322, ea (eu) p. 359, etc., etc.

Având un subiect atrăgător, unele reflecții personale care pot deștepta interesul, *lubim* este, cu toate acestea, un roman complet neizbutit.

În ciuda amplitudinii, el cuprinde o sumă de scene domestice, nesemnificative, personaje neconturate, alături de unele siluete reușite ca ale Aniutei, Mărza și Dodo, un exces de stil epistolar, toate exprimate cu o tehnică a scrisului care ține mai mult de gazetărie decât de canoanele artei.

Corectorul a contribuit, la rândul-i, pe cât a putut, spre a îngreui lectura.

Autorul nu are a-i mulțumi.

Regia Publică Comercială a Intreprinderilor Municipiului Brașov

Nr. 404 1942.

Serv. Salubrității

Publicațiune

Ținând seamă de greutatea procurării materialelor de tablă de fier,

Direcțiunea R. I. M. B.-ului a încuviințat ca cutiile tip de tablă pentru gunoai, să poată fi înlocuite cu cutii de lemn — după tipul expus în vîtrina Oficiului Local de Turism și la sediul R.I.M.B.-ului Șoseaua Sft. Petru No 11

Pentru confecționarea acestor cutii de lemn după modelul expus — se acordă un termen de 30 zile, după care dată toate coșurile, lighlanele, etc. nereglementare vor fi confiscate.

Brașov, 27 Febr. 1942

Direcțiunea R. I. M. B.

Se pot prevedea evenimentele politice?

de A. A. Mureșianu

Invățății au constatat de mult că universal întreg este supus în evoluția sa unor anumite reguli și legi, în baza cărora astronomii pot prevedea cu precizie unele fenomene și mișcări viitoare ale sale. Meteorologia a făcut și ea progrese însemnate, în ce privește prevederea fenomenelor atmosferice. Numai știința evoluției societății omeniești se găsește, cu toate progresele biologiei, încă în stadiul începutului, deși ca parte a întregului cosmic, viața omenirii este supusă și ea unor anumite norme și legi și nu numai întâmplării sau „hazardului”, precum le place și le-a plăcut unora a crede.

Unii istorici au crezut că au aflat unele din elementele acestor legi în așa numitele „serii istorice”. De fapt evoluția omenirii prezintă icoana unor fluxuri și refluxuri alternative, ceea ce ne-ar îndreptăți mai degrabă la constatarea fenomenului *fluctuațiilor* ei istorice.

Serii sau neserii, fapt este că, cu toată lipsa de cunoaștere, până în clipa de față, a secretului „legilor” vieții societății omeniești, invățății și cugetătorii au reușit, nu numai odată, să găsească în fenomenele trecute ale evoluției ei cheia viziunii și prevederii unor întâmplări viitoare.

Acest adevăr a fost exprimat de filosoful și poetul roman Lucrețiu, contemporanul lui Cicero, prin cuvintele următoare: „Privește șirul neîntrerupt al secolelor. Ca într-o oglindă mișcătoare vei vedea imaginea profetică a timpurilor viitoare”.

Deducțiunile logice scoase din înălțarea, mărețea și tragică totodată, a fenomenelor istorice au făcut și pe Nicolae Bălcescu să prevadă, „înălțarea prin secole a neamului românesc”.

A leași concluzii firești, scoase din năzuințele și activitatea de până atunci ale marilor popoare latine din Apus au inspirat și martirului și eroului Transilvaniei dela 1849, Ioan Buteanu, profeticele cuvinte din ultima sa scrisoare. Nu s'a realizat această prevedere a lui Buteanu pentru principatele românești pe timpul lui Napoleon III, iar pentru celelalte „țări” românești în războiul mondial?

Astfel de preziceri politice realizate putem constata și la conducătorii Românilor din Transilvania. Încă în anul 1880, an de puternice frământări politice europene, din care s'a născut și ideea Triplei Alianțe, Gazeta Transilvaniei scria în fruntea numărului ei

al 11-lea sub titlul „Si vis pacem para bellum”, între altele: „O schânteie mai lipsește spre a face să izbucnească un război universal, mai teribil, decât toate cele de până acum”, prevedere, a cărei realizare o trăim în zilele noastre.

Sfârșitul regimului monarhic în Germania, după un viitor războiu al ei cu Franța, a fost prevăzut de aceeași Gazetă a Transilvaniei, care scria în numărul 134 din 1881: „S'ar putea ca în viitorul războiu dintre Germania și Franța să iasă învingătoare republica”.

Preziceri interesante privitoare la viitorul Transilvaniei și al poporului românesc găsim la autorii străini, la geografii germani Wilhelm Hoffmann care întrevedea, la 1844, viitorul strălucit al Românilor, (vezi Gaz. Trans., 276 din 1893).

Marea luptă finală care va elibera omenirea de despotismul asiatic a fost prevăzută de Contele de Fighelmont, în broșura „Politica Rusiei și principatele dunărene”, publicată la Paris în 1854. Este viitoarea „luptă uriașă dintre lumea cea nouă și lumea cea veche, fiecare dintre aceste două lumi fiind reprezentate printr-o singură putere; una din ele reprezentând despotismul, iar cealaltă libertatea. Și prin lupta aceea, al cărei sfârșit nu poate fi în-doeșnic se va elibera omenirea întreagă”.

Este deci evident că din premisele istorice ale fenomenelor vieții politice ale popoarelor se pot deduce cu precizie logică unele evenimente și faze de transformări viitoare, nu numai ale lor singuratic, ci și ale omenirii întregi, căci, după cum scria regretatul părinte al autorului acestor rânduri, în numărul 112 din 1900 al Gazetei Transilvaniei: „Legile după care se dirijă destinele popoarelor sunt pentru toate unele și aceleași și vai de poporul care nu le înțelege!”

Adunarea breslei lemnarilor

Camera de muncă convoacă pentru 10 Martie orele 6 p. m. în adunare generală breasla lemnarilor în localul Camerei din Str. Regina Maria 58.

Citiți cel mai vechiu ziar

Gazeta Transilvaniei

Laude și mulțumiri

Astra Brașov a putut înfăptui și în anul acesta școala țărănească pentru femei în ciuda împrejurărilor nefavorabile.

Înfăptuirea școlii s'a putut face numai cu ajutorul persoanelor care au înțeles să se pună în serviciul acestei acțiuni a Astei și și-au dat contribuția cu mult idealism și multă dragoste.

Ținem să aducem toate laudele noastre tuturor, care și în vremurile grele de azi au știut găsi timp și însuflețire ca să ne dea tot ajutorul, fără de care școala nu putea fi realizată.

Au ținut cursuri teoretice: Prof. N. Baboie, Ing. Bârbier, d-șoara E. Boeriu, d-șoara Dr. Bologa, Prof. Bozdog, d-na Dr. Livia Cărpinișan, Dr. Colbazi, Dr. Crețu, Gh. Căteanu, Dr. V. Dogariu, Ing. Hoge, d-șoara Sofia Ștefan, Dr. Suciu-Sibiainu, Dr. A. Suru, d-na Șuteu, Preot Tohăneanu, Dr. I. Vintilă.

La liceul industrial de sub direcțiunea d-rei Boeriu s'a pus multă muncă și interes. D-ra Arișeanu, D-na Călin, d-ra Mihăilescu, d-ra Pătea, d-na Porțean, d-na Temelie, d-na Vasiliu și d-na Verzia au îndrumat elevele.

Școala de gospodărie din Brașov în frunte cu d-na directoare M. Țintea a făcut partea practică de menaj prin d-na Suditu și d-ra Trișcă. Relevăm în mod deosebit pe d-ra Nițescu care și-a pus la dispoziția elevelor toate cunoștințele și tot sufletul. Elevele s'au simțit în această școală ca într-o familie.

Surorile de ocrotire d-nele Beu și Cristea au făcut operă de adevărată ocrotire. Din primele ore ale dimineții până seara târziu au fost tot timpul lângă eleve cu sfatul și cunoștințele lor. Au fost tot timpul ca niște adevărate mame.

În pregătirea festivalului de sfârșit de școală, care a avut un succes atât de frumos, ne-au dat ajutorul: D-na Nadina Rusu, pentru jocuri naționale, d-l A. Bârbier la pregătirea pieselor și d-l Teofil Căliman la pregătirea corurilor.

Tuturor le aducem cele mai calde mulțumiri. Dea Dumnezeu ca munca lor să aducă roadele pe care noi le așteptăm dela această acțiune a Astei.

Dr. N. Căliman

Președintele „Astei” Brașov

Ziua Domnului

„Intru acest semn vești birui“

Iată, am ajuns acum în mijlocul marelui post al Invierii Domnului. În sfânta biserică se înalță semnul de biruință creștinesc, sfânta cruce, să ne închinăm ei și să luăm nădejde și credință pentru sfânta Inviere.

Nu vă lăsați descurajați și zdrobiți de povara zilei de azi, ci înghenunchiați și vă rugați sfintei cruci, arma nebiruită de vrășmași.

Inchinându-ne și te mărim, o prea-cinstită cruce, lemnul cel de viață dă-tător, pentru că prin tine am învins mulțimea dușmanilor; tu ești singura armă ce ne ridici din suferință; tu ne-ai fost veacuri de urgență scut ocrotitor și pavăză neinvinsă; prin tine a biruit Domnul fărădelegea oamenilor, „omorând vrajba dintre om și Dumnezeu“; în tine toată nădejdea noastră ne-o punem, ca să putem rezista și să biruim pe vrășmașii noștri.

Puterea ta este mare, o sfântă cruce! Când a pornit împotriva lui Maxenție, oastea lui Constantin cel Mare avea numai 40.000 legionari, pe când a puternicului său dușman era de trei ori mai mare; Maxenție stăpâna toate punctele strategice din Africa și Italia; vitejii pretorienți și 18.000 cavaleri, tot sub stăpânirea lui erau. Din rândurile oștenilor se ridicau glasuri împotriva-i, spunând că „această întreprindere este deosebit de nebunească“.

Intr'adevăr mare îndrăzneală era ca să pornești împotriva Romei, cetatea cea eternă, care era incununată cu a-tătea victorii.

Constantin cel Mare, cumpănind aceste greutăți, căută un ajutor mai înalt. El însuși s'a rugat Dumnezeului celui Preafălat, cinstit de tatăl său. Semnul sfintei cruci i s'a arătat: „Când soarele trecuse de amiază, el văzu deodată o cruce luminoasă în soare și împrejur scriind strălucitor: „In acest semn vei învinge“. Era neliniștit că nu-i cunoștea înțelesul, dar noaptea i s'a arătat Domnul și i-a poruncit să pornească lupta sub semnul ocrotitor al sfintei cruci.

Constantin ascultă porunca, sfărâmă oștirile dușmanului și intră biruitor în Roma, unde poruncește să i se ridice o statuie cu crucea în mână și cu inscripția: „Prin acest semn mântuitor, care este adevărata dovadă a victoriei, am eliberat și am mântuit eu cetatea de jugul tiranului“.

Constantin cel Mare a ridicat deasupra vulturului roman sfânta cruce, care a surpat un tiran și a adus pace. El s'a ridicat „nu numai prin arme și fier, ci prin lemnul sfintei cruci“ și a învins pe vrășmașul său.

Așa a rânduit Dumnezeu „ca cele slabe și nebagate în seamă de oameni să rușineze pe cei tari și să învingă pe cei înțelepți“.

Nu trăim noi astăzi clipe grele? De altfel așa a fost tot trecutul nostru țesut din lacrimi și suferințe. Se minunează cronicarii cum de-am putut rezista prin atâtea vremuri de urgență!

Ei văd, însă, că de câte ori păream aproape de pieire, o mână nevăzută ne scotea la lumină: Crucea Domnului Isus Hristos, în care au crezut și s'au pus nădejdea părinții noștri.

De ani de zile se înarmează un dușman al sfintei cruci. Un om nou au dresat, care nu știa decât să asculte fără murmure. Ne amenința un puhoiu fanatic, ce făcuse din om fiară, cu puteri înfiorătoare. Opreau privirile să se ridice spre cer, căci se temeau de urgența lui Dumnezeu. Astăzi a căzut peste ei.

Vom înțelege noi că și de data aceasta mâna Domnului ne-a scos la lumină și ne-a apărat și ne-a păzit de dușmani?

Crucii Tale ne închinăm Stăpâne!

Pr. Ioan Scurtu

Varicela

(Vărsatul de vânt)

Medicul nostru

de Dr. Valeriu Sînghe

O altă boală care însoțește anotimpurile reci, iarna și primăvara, și care actualmente se găsește ici și colo și în orașul Brașov, este *varicela*, căreia în popor i se zice *vărsat de vânt*. A nu confunda *varicela* cu *variola* (vărsatul, bubatul), aceasta din urmă fiind o boală gravă, care lasă ciupituri pe obraz, și care pe vremuri băntuia cu furie în Europa, care însă, de când cu vaccinarea (altoirea) antivariolică obligatorie, a dispărut de prin părțile noastre.

Varicela este o boală molsitoare, al cărei microb încă nu-l cunoaștem. Molsipirea se face prin salivă și prin obiectele contaminate de cel bolnav. Se îmbolnăvesc de această boală cu deosebire copiii între 5 și 10 ani.

Semnele bolii. Perioada de incubație este de circa două săptămâni. Urmează apoi perioada de invazie caracterizată prin lipsă de poftă de mâncare, dureri în șale, dureri de cap și puțină temperatură. Unii bolnavi au și vărsături. Perioada a 3-a, de erupție, constă în niște pete roșietice, care au în mijloc o beși-cuță plină cu un lichid (apă) limpede, transparentă. Aceste beși-cuțe au mărimea unui bob de linte. La început rare, peste 2—3 zile aceste pete și beși-cuțe se înmulțesc, împrăștiindu-se pe toată suprafața corpului, inclusiv fața, exclusiv tălpile și palmele.

La 1—2 zile dela apariție, beși-cuțele încep să se schimbe, apa se turbură, devine purulentă, devin neregulate, apoi se sparg, se usucă, formează câte o coajă negricioasă, care cade, lăsând în locul ei o pată roșietică, care persistă câteva zile și apoi dispare.

Dar în timpul când unele beși-cuțe încep să se usuce, apar altele proaspete, care se dezvoltă ca primele, așa că toată erupția poate dura 4—10 zile.

În timpul erupției temperatura se poate urca până la 39°—40°. Când beși-cuțele încep să se modifice produc durere și mâncărime. Varicele poate avea complicațiuni ca: *varicela gangre-*

noasă, când beși-cuțele se gangrenează, dând naștere la răni mari, bolnavul putând muri de infecție generalizată. Altă complicație este *reumatismul articular* și *nefrita* (inflamația rinichilor) care survin mai ales când copiii sunt expuși la frig, — *râni profunde ale pielei* care se observă când copiii bolnavi din cauza mâncărimii se scarpină, rupându-și beși-cuțele și infectându-le.

Cine s'a îmbolnăvit de *varicela* și s'a vindecat, nu se mai molipsește niciodată de această boală, devine imun pe toată viața.

Tratamentul. *Varicela* fiind cea mai benignă (ușoară) boală contagioasă, tratamentul se rezumă la câteva prescripțiuni igienice. Bolnavul va sta în casă în cameră caldă, izolat de cei sănătoși. Contra temperaturii se vor da antitermicele obișnuite: piramidon, chinină, antipirină. Pentru ca copilul să nu aibă mâncărime și ca să evităm astfel scărpinatul, cu eventualele complicațiuni, vom unge beși-cuțele cu vaselină boricată și vom presăra părțile bolnave ale corpului cu pudră de talc. Bolnavii se vor feri de răceală, pentru a evita complicațiile ca: reumatismul, nefrita.

Actualmente pentru vindecarea cazurilor mai grave de *variola* se fac injecții cu ser din sângele convalescenților de *varicela*.

Ca regim alimentar vom da lapte, zeamă de fructe, pireuri, supe de zarzavaturi, ceai.

Copiii bolnavi de *varicela* nu vor merge la școală pe tot timpul bolii.

Bolnavul va rămâne izolat 12—15 zile, după care timp va face o baie cu apă caldă cu săpun și cu puțin lisoform și-apoi își poate relua ocupațiunile.

Desinfecția nu are așa mare importanță în această boală, virulența microbilor fiind foarte redusă.

Imunizarea pasivă este recomandabilă la copiii debili cu ser de convalescent.

Prof. I. Mateiu:

Noul regim al actelor de stare civilă și binecuvântarea religioasă.

Studiul d-lui prof. I. Mateiu: „Noul regim al actelor de stare civilă și binecuvântarea religioasă“ a apărut mai întâiu în „Analele Academiei Comerciale din Cluj“ an. I. 1939—1940, de unde d-sa l-a extras și în broșură. Și bun lucru a făcut cu aceasta, întrucât acest studiu, abordând o problemă de excepțională importanță și de cea mai mare actualitate, interesează cercuri cu mult mai largi decât acelea la care se adresează *Analele Academiei comerciale*. Intr'adevăr problema noului regim al actelor de stare civilă și binecuvântarea religioasă interesează deopotrivă statul și biserica, pe juristi ca și pe simplii cetățeni.

Constituția din 27 Febr. 1938 a adus o inovație de o valoare excepțională în ce privește actele de stare civilă, decretând obligativitatea pentru toți membrii cultelor, ca să obțină și binecuvântarea religioasă a acestor acte, după ce ele au fost întocmite de oficiul stării civile. Noul regim, consacrat de noua constituție, însă n'a fost pus în aplicare. Codicele și legile în vigoare n'au fost puse în acord cu principiile constituționale. Mai mult încă, după 1 an și 8 luni dela promulgarea Constituției, apare codul civil unificat, care însă spre surprinderea tuturor, nu cuprinde niciun text relativ la obligativitatea binecuvântării religioase. Acestei grave omisiuni legislative autorul îi caută o explicație, cercetând legislația, doctrina și jurisprudența actelor de stare civilă urmate după 1866. În lumina acestui cercetări — extrem de interesante, — se evidențiază în chip lămurit, că la-

cuna legislativă ce încă mai dăinuiește își are sorgintea în două cauze esențiale și anume: concepția ce a dominat viața juridică românească în ultimele 7 decenii cu privire la actele stării civile, socotite ca fiind de atribuția exclusivă a Statului și în al doilea rând în „teama de dificultățile numeroase, ce se bănuiau a isvorî din transformarea regimului pur civil într'unul mixt civil-religios“.

Nici cu Constituția din 1923 nu se ajunge la o deslegare fericită a acestei probleme. Semn evident că concepția laicizantă era încă atotputernică. Abia cu Constituția din 1938, problema binecuvântării religioase și actele de stare civilă își găsește o soluționare fericită și completă. Modul cum este redactat art. 20 din Constituție e cât se poate de limpede și precis: orice act de stare civilă, spre a fi valabil, are nevoie și de binecuvântarea bisericii. Modul cum este stilizat acest text, nu mai poate da naștere la nicio controversă doctrinară sau jurisprudențială, ci el trebuie să fie interpretat și aplicat în litera și spiritul lui. Autorul dându-și seama de unele dificultăți ce se ridică în aplicarea acestei dispozițiuni constituționale, în ultimul capitol se ocupă și cu acestea și dă soluții și sugestii de condițiunile cum trebuie aplicat acest articol, ca și cum pot fi înlăturate eventualele greutăți. Rămâne ca, în sfârșit, noul regim civil-religios al actelor de stare civilă să-și găsească o cât mai neîntârziată aplicare practică. Nicio amănare și nicio tergiversare, nu mai este permisă și aceasta în interesul su-

Direcțiunea Uzinelor Metrom din Brașov, are regretul să anunțe pierderea — prin moarte de erou — a unuia dintre cei mai destoinici și devotați funcționari ai ei:

Constantin Pușcă

Sublocotenent de rezervă din Vânătorii de Munte. Căzut vitejește pe frontul Crimeei în lupta împotriva comunismului în ziua de 21 Ianuarie 1942.

În moartea lui, Uzinele noastre nu pierd numai o mare și conștiincioasă putere de muncă, dar mai ales, un funcționar care a fost model de ambiție mereu sporită și de statornic devotament.

Veșnică fie-i amintirea.

Funcționarii Uzinelor Metrom din Brașov, au durerea să anunțe pierderea colegului și bunului lor camarad,

Constantin Pușcă

Sublocotenent de rezervă din Vânătorii de Munte. Căzut eroic pe câmpul de luptă din Crimeea, în zina de 21 Ianuarie 1942.

Pentru inima lui caldă, pentru puterea lui de muncă și prin sfârșitul său de jertfă, va rămâne puterea un exemplu viu al tuturor.

Fie-i țărâna ușoară.

Recensământul personalului sanitar auxiliar

Se aduce la cunoștință că în ziua de 15 Martie c. între orele 8—12 se va executa la Serviciul Sanitar al municipiului Brașov din Str. Hirscher No. 1, recensământul întregului personal sanitar auxiliar, atât cel de stat cât și cel particular.

Se vor prezenta pentru recensământ:

Asistente sociale, surori de ocrotire, moașe diplomate (oficiale și particulare), agenți și oficianți sanitari, infirmiere diplomate și voluntare, laboranți, desinfectori și alt personal sanitar auxiliar.

Pentru completarea fișei de recensământ este necesar ca fiecare să știe anul și No. diplomei precum și autoritatea, ce a eliberat-o.

Cei care nu se vor prezenta la recensământ, își vor pierde dreptul de exercitare a profesiei lor.

Medic primar al municipiului
Dr. Ulpiu Ștefan

perior al consolidării statului pe fundament creștin. Noi știm că: Inter arma silent leges, dar nu trebuie să uităm nici aceea că ducem războiul împotriva unui stat care urmărea tocmai distrugerea familiei. De aceea se impune, cu extremă urgență, ca acestei celule sociale și fundament al statului nostru național-creștin, să-i dăm toată forța ce i-o dă binecuvântarea bisericii.

Pentru înțelegerea acestei probleme, ca și pentru aplicarea ei practică, contribuția acestui studiu al d-lui prof. I. Mateiu este imensă. Și desigur că biserica îi este recunoscătoare pentru ajutorul prețios ce i l-a dat prin lămurirea unei probleme care o frământă de atâtea timp. De altfel tratarea acestei probleme este pretențioasă, căci cercunostințele nu numai de drept civil, ci și de drept canonic. Și d-l prof. I. Mateiu este un civilist, dublat de un strălucit canonic. Iar stilul fermecător, și expunerii, face lectura plăcută chiar celor mai puțin familiarizați cu studiul de drept.

A. Radu

Măine TRAGEREA CLASEI A 5-A

Incepe ploaia milioaneilor!

LOTERIA DE STAT PE CLASE

Se vor distribui 22.000 CĂȘTIGURI
IN VALOARE DE
LEI 156.850.000
PLUS UN PREMIU INTREG
SAU DIVIZIBIL DE
LEI 5.000.000

BANCA CENTRALA

PENTRU INDUSTRIE ȘI COMERȚ SOCIETATE ANONIMĂ, TURDA
— SEDIUL PRINCIPAL MUTAT DELA CLUJ —

Capital deplin vărsat 50.000.000 Lei

Rezerve Lei 20.000.000

Sediul principal: Turda

Scursele: Alba-Iulia, București, Hașeg, Sibiu, Turda,
Cluj și Bistrița

Anul fondării 1919

Reg. Soc. bancare No. 27 | 1940

NOTĂ

Adunarea generală ordinară se va ține Joi,
12 Martie 1942, în Turda.

Bilanț anual la 31 Decembrie 1941

ACTIV

PASIV

	Lei	Lei	Lei		Lei	Lei	Lei
1 Casa				1 Capital social			50.000.000
a) Numerar efectiv		34.545.868		2 Fonduri de rezervă:			
b) Disponibil la B. N. R. și C. E. C.		22.516.265	57062133	a) Rezervă legală	2.848.432		
2 Disponibil la bănci:				b) " statutară	20.101.568	22.950.000	
In țară			16450124	3 Fonduri de amortiment:			
3 Portofoliul de titluri:				a) Pentru creanțe dubioase	4.970.685		
Titluri românești:				b) " imobile	5.311.600	10.282.285	33.232.285
1. CU VENIT FIX:				4 Diferențe de curs nerealizate la portofoliul de titluri (Art. 32 al. c)			2.543.946
Efecte publ. gar. de Stat			10.832.995	5 Fond de pensii și ajutor al funcționar.			23.857.000
2. CU VENIT VARIABIL:				6 Depuneri spre fructificare			
a) Acții cot. la bursă v. n.	2.819.500+	3.666.377	3.666.377	Din țară:			
b) Acții necot. la b. v. n.	4.251.700+	810.270	810.270	1. La purtător, sau nominat.			
Total v. n.	35.048.900+	15.309.642	4.476.647	— dar plătibile la purtător:			
4 Plas. fond. de rez. (Art. 13):				Cu livrete de economii nominative plătib. la purt.	2.952.490	2.167.221	5119711
Efec. publ. gar. de Stat			7832080	2. Nominative:			
sau lomb. la B.N.R. v. n.	9.013.000+	7.832.080		Pe livrete de economii nominative	14.774.812	102736687	117511499
5 Portofoliu de scont:				Total	17.727.302	1049039011	122631210
PLĂTIBIL IN ȚARĂ:				7 Creditori:			
a) Cambii fără garanție	30.065.247	34.362.000	64.427.247	Din țară:			
b) " garant. cu mărfuri, titluri etc.	251.700	800.000	1.051.700	8. Angajamente de reescont:			
c) " garantate cu ipotecă	36.916.170	29.347.200	66.263.370	In țară:			
Total	67.233.117	64.509.200	131742317	1. Curente (scăz. și nescăz.)			
Din care în suferință	26.975.458			B. N. R.	64509200		64.509.200
6 Debitori				9 Cecuri și ord. de plată emise:			
DIN ȚARĂ:				Simple: Cu plata în țară			8.129.796
a) Debitori fără garanții	5.000.000		18.787.619	10 Efecte de plată:			
b) " garanții cu titluri			11.249.908	In țară			7.550.000
c) " " cu mărfuri	3.500.000		2.989.200	11 Dividende neridicate			1.231.104
d) " " cu ipotecă	600.000		178.650	12 Conturi diverse (Creditoare)			21.854.537
e) " " cu garanții diverse	7.600.000		74.022.200	13 Conturi transitorii (Creditoare)			856.162
Total	16.700.000		107227577	14 Beneficiu net			10.500.046
7 Creanțe în conversiune cf. legii din 7 Aprilie 1934; (cota redusă):							
In portofoliu			29611741				
8 Participațiuni:							
IN ȚARĂ:							
La întreprinderi industr. și comer.	15.939.150		15939150				
Total	15.939.150						
9 Imobile:							
a) Pentru uzul propriu și înmagaz. de mărfuri		11.860.592					
b) Pentru locuințele funcționarilor		3.763.107	15623699				
10 Mobilier			475400				
11 Conturi diverse (debitoare)			5785942				
Total			403059805	Total			403059805

Turda, la 31 Decembrie 1941.

Director General:
Ionel ComșaDirector:
Dr. Octavian SglimbeaDirector:
Dr. Alexandru DragomirDirector:
Dr. Laurean GermanPentru contabilitate:
Ioan Babeș
expert contabil

CONSILIUL DE ADMINISTRAȚIE:

Președinte:
Dr. Valentin Poruțiu

Dr. Ionel Pop

Dr. Leo Parasca

Dr. Valer Moldovan

Ing. Radu Comșa

Subsemnații cenzori am examinat conturile prezente și le-am aflat în deplină regulă și consonanță cu registrele băncii.

Președinte:
Adrian Cristea
expert contabil

Nicolae Vasiu

Enea Hulea

Informațiuni

Faptă patriotică

Opera de luminare și mângâiere săvârșită la Spitalul Z. I. 162 Brașov iese din comun. S'au aranjat și ținut aci cursuri începând cu 23 Ian. până la 15 Febr. a. c.

Inițierea cursurilor se datorește inimoașei prezidente a spitalului *D-na Virgilia Dr. Nistor*, ajutată de d-l Lt. *Gh. Stancoveanu* dela spital.

Cursurile au fost ținute de către serg. T. R. *Puțoru Teodor*, rănit. E un document luminos.

Cărțile le-au dăruit șc. mixtă Nr. 1, iar rechizitele Crucea Roșie. Tutorora li se cuvine recunoștința celor înțelegători și buni.

D-na Virgilia Dr. Nistor continuă cu vechea-i rutină și zel opera de lumină și binefacere începută încă în trecutul războiu.

*

Ordonanța No. 9 | 1942

Atragem atențiunea cititorilor asupra importantei ordonanțe prin care se reglementează prețul încălțămintei, al tălpurii, care prevede modalitățile și procedura de a obține bonurile de cum-părare și reparațiuni.

*

Asoc. Amicele Tinerelor Fete. filiala Brașov.

Asociația Amicelor Tinerelor Fete de suă patronajul M. S. Regina Elena își va ține adunarea generală la 14 Martie a. c. orele 16 în sala „Statului” din Piața Libertății No. 1.

La ordinea zilei rapoartele: secretarei, casierei și censorilor și ev. propuneri.

Convocarea e semnată de *D-na Octavia Dr. Stinghe-Pușcariu* preș. și *D-na Reveicuța Th. Stinghe* secretară.

*

In atențiunea proprietarilor de case

Direcțiunea Regiei Intreprinderilor Municipiului Brașov, atrage atențiunea abonaților pentru serviciile prestate de către Regie (apă, canal, salubritate), că se acordă ca și în anul trecut, o reducere de 7% asupra taxelor pentru serviciile prestate tuturor abonaților care vor achita aceste taxe pe întreg anul în curs, până la 31 Martie 1942.

Pe lângă această importantă reducere de taxe, abonații care vor achita taxele pe întregul an, vor fi scutiți de a se mai deplasa în fiecare lună la Caseria Regiei (șoseaua Sft. Petru No. 11), iar administrația Regiei va fi ușurată într-o oarecare măsură, în aceste timpuri, când o mare parte din funcționarii ei sunt chemați la alte îndatoriri mai înalte.

*

In atențiunea întreprinderilor industriale

Se atrage atențiunea întreprinderilor industriale că nu vor putea face prelucrarea sau fabricarea vreunui produs de fier, sau alte metale fără autorizare prealabilă și în scris a Subsecretariatului Inzestrării Armatei. Contravenienții se vor pedepsi cu 3—5 ani închisoare și amendă de 100.000 lei până la 10.000.000 lei.

*

Industria mare din apropierea Brașovului caută un restaurator bun și energic pentru cantina meseriașilor și lucrătorilor. Interesații se vor adresa administrației ziarului nostru.

*

Căutăm

Croitori și Croitorese

capabile, de origine Română, pentru secția de confecție și pentru secția de croială.

M. NEUMAN, Brașov

Strada Regele Mihai 17.

CRONICA RAZBOIULUI

de **Mardare Mateescu.**

Frontul diplomatic

S'a mai vorbit cândva despre un bloc al națiunilor tinere din bazinul dunărean, dar niciodată această noțiune n'a primit o semnificație mai profundă decât aceea pe care i-o aduc zilele de față. Definiția națiunii tinere este de dată recentă și ea indică neamul care desbărându-se de toate patimile trecutului, înlăturând tot balastul scopurilor egoiste, plecând urechea la legile dreptății, pornește cu sinceritate în lupta pentru crearea noului sistem de viață merit a asigura libertatea națiunilor.

Exponenții vii ai blocului națiunilor tinere din bazinul dunărean, România, Croația și Slovacia, și-au spus cuvântul în ultimele zile, în aceste zile când iau poziție în fața ultimelor baricade ce stau în drumul victoriei finale contra bolșevismului. Sinceritatea României în această luptă, e răsplătită din plin cu manifestațiile de simpatie care-i vin din partea aliaților Croați și Slovaci. După cuvintele de fierbinte îmbărbătare a Românilor în lupta pentru drepturile lor sfinte, rostite în Saborul croat, inaugurarea „Orei române” la radio Zagreb împlinește semnificația acestora.

„In lupta seculară pentru apărarea pământului strămoșesc — a spus Ministrul României cu acel prilej — când succesul armelor s'a produs, Croații și Românii nu și-au pierdut judecata cum-pănită, nu au fost cuprinși de un or-

goliu nemăsurat care să-i îndemne a se considera popoare alese, chemate să domine și să asuprească pe alții, nu au răvnit la ce nu le aparține, ci răbdător greu și jertfelnic, au luptat numai pentru ceea ce le aparține. Totodată, lupta lor a servit și apărarea civilizației europene”.

Iar d. dr. *Mladen Lorković*, ministrul de externe al Croației și-a reînnoit expresia sentimentelor de simpatie față de România, afirmând că: „Intre aceste popoare luptătoare, în unul din cele mai remarcabile locuri, stă mândrul popor român, numericește cel mai mare din Sud-Est. Fără șovăire, Mareșalul Antonescu a îndreptat armata sa, în număr mare, în lupta despre care mărturisesc două nume: Crimeea și Odesa. Armata romană a asigurat poporului român un loc de cinste în Europa nouă. Voluntarii Croați sunt mândri de a lupta alături de vitejii ostași ai României”.

Recunoașterea aceasta repetată a locului de frunte pe care îl ocupă România, e o dovadă în plus despre sinceritatea pe care o putem găsi în rândurile aliaților Croați și Slovaci, cu care istoria ne-a împletit și în trecut adeseori destinele. E în același timp garanția de nesdruncinat, că în lupta pentru drepturile sale naturale în Răsărit România se află încadrată de prieteni pe care se poate sprijini cu încredere.

Japonezii în insula Java

Fazele bătăliei din Pacific încep să ia o turnură tragică pentru puterile anglo-saxone. După ocuparea Malaeziei și a Sumatrei, Japonezii debarcă în insula Java forțe de o mărime excepțională, care după unele știri ar fi de 100.000 oameni, iar după altele s'ar ridica la 300.000. În orice caz, cifra exactă nu contează, pentru că odată debarcat un corp de 100.000 oameni, debarcarea restului devine numai o chestiune de timp. Căci știm prea bine, că pentru apărarea Javei s'au prevăzut lupte înverșunate și s'a contat cel puțin pe o prezență reprezentativă a avioanelor și navelor de luptă anglo-americane. Ori, marina australiană, americană și engleză n'au fost prezente în lupte.

Trupele de apărare ale insulei Java nici n'au bănuit că sunt atacate de Japonezi, deoarece aceștia erau echipați cu uniforme khaki iar carele de luptă debarcate purtau semne de recunoaștere olandeze. Debarcările s'au efectuat în trei puncte principale, unul la centru, altul cu direcția Sud de Surabia, iar celălalt cu direcția Batavia. Față de acest atac masiv, guver-

nul Indiilor Olandeze a părăsit Batavia, luând o altă reședință. În același timp sosește vestea că generalul Wawell a fost rechemat dela comanda forțelor din Pacificul de Sud, preluând comanda-mentul apărării Indiei.

Toate indiciile lasă să se întrevadă că Anglo-saxonii au renunțat la apărarea Javei, lăsând această sarcină numai pe umerii comandamentului olandez. Operațiunile care se desfășoară însă din partea Japonezilor și care tind pe de o parte la izolarea părților de la Vest și Est ale insulei, iar pe de altă parte înconjurarea celor două orașe principale, Batavia, în Vest și Soerabaja în Est.

Căderea Javei a făcut o impresie profundă în opinia publică a domini-oanelor, unde se mai credea până acum, că operațiunile din Pacific cuprind o tactică defensivă secretă, care însă la momentul oportun va pune stavilă cuceririlor japoneze. Acuma s'a convins însă fiecare că asistăm la o deficiență reală a puterii defensive anglo-saxone și pesimismul latent a făcut loc disperării vizibile.

Bătălia Birmaniei

Trupele japoneze n'au scăzut cu nimic puterea de șoc inițială cu care au pătruns pe teritoriul Birmaniei. Luptele care se dau în jurul Rangoonului sunt foarte înverșunate, deoarece Englezii far să se fi hotărât a opune aci o rezistență mai dărză. Din păcate însă, sistemul de aprovizionare englezesc lasă mult de dorit, din cauza terenului pe care îl au în spate și care este un teren mlăștinos, așa că soarta rezistenței de pe acest front poate fi ușor prevăzută.

Numirea generalului Wawell la comanda trupelor din India, dovedește

încă odată cât de importante sunt luptele care se dau astăzi pe teritoriul birman și dovedește totodată faptul că Marea Britanie e îngrijată de ultimele atacuri navale date asupra teritoriului indian.

În Nord-Vestul Thailandei sunt semnalate mari concentrări de trupe aeriene și terestre japoneze. Deci o mare ofensivă asupra părții de Nord a Birmaniei și a provinciei Mandalay unde și-a stabilit reședința guvernul birman, devine iminentă.

Japonezii debarcă în China

În vreme ce dau atacuri atât de pline de succes în Java, Birmania și în apele indiene, Japonezii găsesc totuși vreme să se ocupe și de teritoriul

chinez. După un comunicat al comandamentului trupelor guvernului chinez din Ciungking, Japonezii au debarcat trupe în golful Siang-Shan, la 180 km. Sud de Shanghai.

Amănuntul este interesant și prin faptul că Japonezii dispun de forțe suficiente pentru a acoperi noi fronturi, în vreme ce aliații anglo-saxoni părăsesc poziție după poziție fără a realiza măcar într'un singur loc o rezistență serioasă.

Noi bombardamente asupra Suezului

Folosind eclipsa totală de lună din noaptea de Luni spre Marți, avioanele germane de luptă au sburat deasupra canalului de Suez, bombardând mai multe obiective militare. Aerodromul Kabrit, pe malul lacului Amar a suferit serioase distrugerii. Deși între timp eclipsa de lună era depășită, în vreme ce se executau bombardamentele germane, artileria antiaeriană engleză a fost aproape inexistentă.

Au mai fost bombardate instalațiile uzinei electrice din Port-Said și un aerodrom din apropiere de Tenta.

Moartea Ducelui de Aosta

Ducele Amadeo di Aosta, Prinț-Guvernator al Etiopiei și Comandant suprem al forțelor italiene din Etiopia a încetat din viață la Nairobi. Eroul dela Keren și Amba-Alagi, unde a înscris cele mai frumoase pagini de cavalerm pentru armata italiană din colonii, Principele Amadeo di Savoia Duce di Aosta era una din figurile cele mai proeminente ale imperiului colonial fascist, pe care l-a ilustrat printr'o politică umanitară și civilizatorie. Membru marcant al partidului fascist, a fost unul dintre intimii Ducelui Benito Mussolini, cu care a conlucrat în mod intens și sincer pentru mărirea Italiei.

Moartea marelui erou și a marelui Italian, cinstit de adversari pentru marile lui valori de om și soldat, a întins zăbranic de doliu peste sufletele tuturor italienilor care pierd un membru neprețuit al mării familii naționale.

Parisul sub bombe...

Ceea ce n'au realizat Germanii, au fost capabili să îndeplinească Englezii... Parisul a fost bombardat cu o violență furibundă de către avioanele de luptă ale Mării Britanii, aliata de până dăunăzi a Franței. După primele arături sunt peste 600 morți și numeroși răniți. Telegramele nu indică încă ce anume stricăciuni a suferit „orașul-lumină” dar e de presupus că un bombardament cu asemenea ravagii în rândurile ființelor omenești n'a putut lăsa neatins multe din monumentele clădite ale marelui oraș.

Ca fapt de războiu, bombardarea Parisului nu poate avea niciun înțeles, atâta vreme cât Englezii și-ar fi putut alege cu totul alte obiective.

Redactor responsabil
ION BOZDOG